

Profesjonsetikk for prester

Vedtatt av Presteforeningens representantskap mars 2017

Innledning

Prester som profesjon står mye alene i møte med enkeltmennesker og grupper. I disse møtene er noen handlinger og væremåter definert som uetiske og uakseptable.

Ordinasjonsløftet og lovverket setter rammer for prestens tjeneste. Samtidig vil situasjonene i møte med mennesker være komplekse og kalle på evne og kunnskap til å utøve godt skjønn. I mange situasjoner vil konkrete regler komme til kort i møte med mangfoldet av enkeltmennesker og enkeltsituasjoner. Prester og lignende profesjoner trenger noe som utfordrer til refleksjon ved siden av de krav om disiplin som kommer til syne i lovverk og andre reglementer.

«Profesjonsetikk for prester» er derfor en tekst delt i tre:

- De grunnleggende forpliktelsene til en prest, med henvisning til krav og lovverk som definerer rollen og tjenesten.
- Beskrivelse av kjernen i presters virksomhet, og dermed området de utfordres i.
- Verdien prester jobber ut fra og hvilke konsekvenser de får for profesjonsutøvelsen.

Dokumentet framhever verdier og god moralsk dømmekraft framfor regler og disiplin. Det beskriver utfordringer heller enn å sette opp retningslinjer, det framholder verdier og deres konsekvenser og kaller dermed til skjønnsutøvelse.

PFs medlemmer representerer et mangfold av teologiske synspunkter og pastorale ståsteder. PF trenger derfor en profesjonsetikk som er så allmenn at den kan samle på tvers av våre forskjeller. Samtidig må den være så konkret at den skaper trygghet for den enkelte prest, og skaper tillit hos den andre.

Profesjonsetikk har utviklet seg fra å være noe som beskytter profesjonen til å bli det som også skal beskytte den andre. Uansett er kvalitetssikring en hovedsak, og det er to mulige og forskjellige tilnærminger: Oppdraget og målet med tjenesten belyser enkeltsituasjoners konkrete utfordringer, eller tjenestens sårbare punkter reguleres med et regelsett.

«Profesjonsetikk for prester» har fått form av en positiv beskrivelse av hva en prest er og skal gjøre. Profesjonsetikken beskriver forventningene til en prest – eller sagt på en annen måte: Den skal være profesjonens kall til seg selv. Den skal gi et bilde av prestens rolle og identitet – muligheter og frihet, rammer og ordninger. Den skal gi andre noe å måle oss på.

1. Presters profesjonsetikk

Prester i Den norske kirke er forpliktet på ordinasjonsløftet, lover og avtaler som regulerer prestedtjenesten.

Prester arbeider i møte med den andre og verden. Mennesket er skapt og villet av Gud, til fellesskap med Gud og medmennesker, og menneskene deler betingelser med alt det skapte.

Prester har både et kirkelig oppdrag og et samfunnsoppdrag. Presten arbeider i et samfunn med mangfold av religioner og livssyn, og i en kirke med mangfold av trosuttrykk.

Dette dokumentet holder fram to verdier som er særlig viktige for presters profesjonsetikk: Åpenhet og integritet.

2. De grunnleggende forpliktelsene

Lover og kirkens ordninger

- Ordinasjonsløftet
- Tjenesteordning [for menighetsprester, fengselsprester, proster, biskoper](#)
- Taushetsplikt (§211 straffeloven) [\(appendix\)](#)
- Avvergeplikt (§196 straffeloven) [\(appendix\)](#)
- Kravet om ikke å misbruke stilling, avhengighetsforhold eller tillitsforhold (§295 straffeloven) [\(appendix\)](#)

Utmyntinger av forpliktelsene

- Reglement gitt av arbeidsgiver
- Etisk plattform i virksomheten
- Vær-varsom-plakater sosiale medier
- Presteforeningens refleksjonsdokument [Presten og mediene](#)

3. Møtet med den andre

Presters praksis er særlig preget av møter med mennesker. Det enkelte menneske har ukrenkelig verdi uavhengig av handlinger og hendelser, funksjonsnivå, religion, kjønn, seksuell orientering, status eller andre egenskaper.

Presters møter med mennesker skjer i kraft av prestens rolle som religiøs leder. Presten har rett og plikt til å møte mennesker med evangeliet, by på sjelesorg og forvalte kirkens ritualer.

I møte med den andre har mennesker alltid noe av den andres liv i sine hender. Presters møter med mennesker skjer i ulike rom og livssituasjoner: i individuelle samtaler, i grupper og på møter, i og utenfor kirkerommet, gjennom media eller elektronisk kontakt. Prester har i møte med andre muligheten til å gjøre godt, og til å krenke mennesker. Som profesjonell part i relasjonen har presten et særlig ansvar for ivaretagelse av den andre. Prester søker i sin profesjonsutøvelse alltid det som gagnar andre.

Prester er forpliktet på sin ordinasjon til alltid å være til tjeneste for den andre. Dette skal avveies mot at prester har regulert arbeidstid, ansvar for sitt eget hverdagsliv, relasjoner og behovet for hvile og fritid.

En prest

- møter mennesker med respekt for deres erfaringer, fortellinger og oppfatninger, og lar sine egne forestillinger om hva som gagnar andre utfordres i møtet
- bekrefter og ivaretar skaperverkets mangfold og variasjon som en gudvillet og hensiktsmessig nødvendighet
- holder fram ansvar, kjærlighet og forsoning i møte med likegyldighet, ondskap og urett
- søker – i bevissthet om egen autoritet og makt – å la mennesket beholde ansvaret for eget liv
- reflekterer over sin egen rolle i møte med den andre
- bidrar til livstolkning ved forkynnelse og ritualer i alle livets faser
- ivaretar sine egne behov for hvile, fordypning og relasjoner utenfor tjenesten

4. Verdier

Det åpenbare religiøse og menneskelige mangfoldet vi lever innenfor i samfunn og kirke krever en kombinasjon av åpenhet og integritet av den enkelte i møte med den andre i en profesjonell rolle.

Åpenhet og integritet er verdier som kan bidra til å skape den nødvendige tillit til prestatjenesten og sikre at de presten møter opplever å bli møtt med respekt. Verdiene signaliserer også til den enkelte prest nødvendigheten av å balansere ydmykhet og myndighet, og samtidig ta det ansvaret som reelt er overlatt til presten.

Det ligger en sammenheng og en spenning mellom verdiene åpenhet og integritet: Åpenhet i møte med den andre kan oppleves å utfordre egen integritet – eller motsatt: Kravet om integritet setter grenser for åpenheten. I dette dilemmaet lever enhver prest.

Åpenhet

Et troverdig møte mellom prest og andre mennesker i et samfunn preget av mangfold, forutsetter åpenhet fra prestens side. Åpenhet er anerkjennelse av medmenneskers erfaring, tro, tanker og følelser.

Åpenhet handler også om presten selv – om vilje til dele med andre, og om evnen til å sette grenser. Prestetjenesten trenger allmenn tillit. Dette kan få konsekvenser for den enkelte prests samfunnsengasjement, bruk av sosiale medier og personlige relasjoner.

En prest

- møter den andre med interesse og med vilje til å dele egne meninger og tanker
- ser verdien av det kollegiale mangfoldet i vår kirke
- reflekterer teologisk i dialog med tradisjon og samfunnsendringer

- føler seg fri til å bruke sin ytringsfrihet og delta i offentlig samtale om kirkelige, menneskelige og politiske spørsmål
- varsler om kritikkverdige forhold for å beskytte utsatte enkeltmennesker og grupper i kirke og samfunn
- er åpen for kritikk, og møter faglig kritikk med gjennomarbeidede argumenter

Integritet

Et menneske med integritet oppfattes som en man kan stole på, og som ikke handler ut fra skjulte motiver, og som ikke lar seg påvirke urettmessig i sin yrkesutøvelse. Et menneske med integritet er bevisst sine egne verdier og holdninger, og tro mot og åpen på eget ståsted. Integritet i profesjonell sammenheng innebærer også bevissthet om sin faglige uavhengighet og mot til å stå for den.

En prest

- arbeider med kjennskapen til egne styrker og begrensninger
- erkjenner grensene for sin egen kompetanse
- har respekt for egne og andres grenser – både fysisk, psykisk og verbalt
- reflekterer over hvilken mental, fysisk og religiøs nærhet som er tjenlig for den andre og en selv
- arbeider med hvor man har sin primære lojalitet i forholdet mellom kirke, kolleger, enkeltmennesker og egen overbevisning, og er beredt til å håndtere lojalitetskonflikter åpent og saklig
- ser sitt medansvar for å arbeide rituellet og politisk med store fellesmenneskelige utfordringer som miljøspørsmål, fattigdom og rettferdighet og det livssynsåpne samfunn
- arbeider i faglig frihet med teologiske spørsmål